

'DISNEY PLUS EUSKARAZ' EKIMENA

Haurren paradisu txikiak erdaraz egiten du

 ONINTZA IRURETA AZKUNE

Joan den mendeko 80ko eta 90eko hamarkadatan, haur euskaldunen erreferenteak ziren *Arturo erregea*, *Heidi*, *Dotakon* eta *Dragoi bola*. ETB1ean ikusten zituzten. Azken zortzi urteotan haurren ohiko telebista kontsumoa %40 jaitsi da. Orain marrazki bizidunak ordainpeko plataforma digitaletan ikusten dituzte. Disney Plus da zerbitzu emaila nagusia eta euskaraz ez dauka alerik. Horregatik, guraso talde batek Disney Plusen filmak euskaraz egotea eskatu du, haurrek aisialdia euskaraz gozatzeko aukera izan dezaten.

Donostiako euskaltzale eta guraso batzuek joan den azaroan eman zuten pausoa *Disney Plus euskaraz* ekimena bultzatzeko. Euskaraldi betean zeuden eta garai berean jakin zuten marrazki bizidunen multinazional estatubatuarrak eta Kataluniako Gobernuak 2013ko hitzarmena osatu zutela: jada katalanez zeuden filmak katalogoan jarri, plataforman egingo ziren estreinaldiak katalanez egin eta plataformaren funtzionamendua katalanez ere egongo zen.

Disney Plusek marrazki bizidunak euskarara bikoiztuta izatea eskatu dute. Artikulu hau idazterakoan 5.777 sinadura bilduak zituzten. Pozik daude eragileak, Eusko Legebiltzarrean agerraldia egin dute eta hedabideetan oihartzuna izan du ekimenak. Ondoren, Netflix plataformak edukiak euskaraz emititzeko ekimenak ere indarra hartu du eta 6.800 sinadura inguru jasoak ditu. Kezka orokorra da, kontsumo ohiturak aldatu dira, gero eta telebista tradizional gutxiago ikusten dugu eta gero eta gutxiago goaz zine aretoetara. Plataformek hartu dute gain eta horietan euskara hutsaren hurrengoa da.

ESKAERAK DISNEYRI ETA EUSKO JAURLARITZARI

Donostiako euskaltzale taldearen eskaera bikoitza da. Batetik, The Walt Disney Company multinazionalari eskatu dio euskaldunak diskriminatzeari uzteko. Enpresa horrek, besteak beste, Pixar, Marvel eta Starwars ekoiztutheen edukiak ere zerbitzatzen ditu. Bestetik, euskararen lurraldeko erakundeei, eta batez ere Eusko Jaurlaritzari, eskatu diete Disneyrekin harremanetan jartzeko, haur euskaldunen eskubideak bermatzeko.

Ekimenaren bultzatzaileek egoera desiratu irudikatu dute eta horra iristeko urratsak ondokoak lirakeke: plataformaren funtzionamendua (adibidez nabigazio menua) euskaraz egotea; orain arte euskaratuta dauden filmak katalogoan jasotzea (*UP* eta *Zipi eta Zape*, besterik ez dago); zine aretoetako estreinaldi guztiak euskaraz egitea; eta plataforman estreinatzen dituztenak ere euskaraz bikoiztuta egotea. Azken eskaera horri berebiziko garrantzia eman diote, izan ere halako plataforma digitalek gero eta joera handiagoa dute zine aretoetan estreinatu beharrean plataforman emateko lehen aldiz.

ETB3 HAURREN %5AK AUKERATZEN DU

80ko eta 90eko hamarkadatan, haurrak internetik, Youtuberik eta plataforma digitalik gabe bizi ziren eta ikus-entzunezkoari lotutako plataforma bakarra telebista pantaila zen. Hego Euskal Herrian lau kate baino ez zeuden: TVE1, TVE2, ETB1 eta ETB2. Geroago azaldu ziren kate pribatuak. Haur euskaldunek ETB1eko marrazki bizidunak ikusten zituzten. 1990eko CIES ikerketa zentroaren datuek diotenez, EAEko haurren %70ak.

Ohiturak nabarmen aldatu dira, ordea. 2020an, umeentzako ETB3 katea haur-gaztetxoek %5ak aukeratu zuen. Beste datu bat: azken zortzi urteotan, Espainiako Estatuan, haurren ohiko telebista kontsumoa %40 jaitsi da.

Plataforma digitalak berriz, gora eta gora ari dira. Netflixek bost urtean %40ko igoera izan du harpidetzatan. Enpresa horrek, Amazonen Prime Videok eta HBOK 150 milioi harpidedunetik gora dituzte mundu zabalean. CIESen 2020ko urriko datuaren arabera, Hego Euskal Herrian euskal hiztunen %47k plataforma digitalen bat erabiltzen du. Disney Plusek sortu eta urtebetean 90 milioi harpidedun lortu ditu. 2020ko martxoan, 200.000 harpidedun gehiago egin zituen Espainiako Estatuan.

Eta zer ikusi daiteke euskaraz gune digital horietan? Ia ezer ere ez. Netflixen *Handia* eta *Errementari* filmak baino ez daude; Prime Videon %0,005; HBOn batere ez; filmin.es plataforman 40 film. Marrazki bizidunen gune nagusiak, Disneyk, 500 pelikula eta 3.000 serie-atal baino gehiago ditu eta bakar bat ere ez dago euskaraz.

Disney Plus euskaraz ekimeneko kideek uste dute erakunde publikoek exijitu behar diela marrazki bizidunen multinazionalari filmak euskaraz ere eskaintzea. Argazkian Alexander Aginagalde ekimeneko kidea bideokonferentzia bidez Eusko Legebiltzarrean agerraldia egiten.

IREKIA.EUS

HELBURUA LORTZEKO HIRU PROPOSAMEN

Alex Aginagalde ekimeneko kidea da eta otsailean Eusko Legebiltzarrean izan zen haien eskaerak azaltzen. Helburuak lortzeko balio dezaketen hiru bide proposatu zizkien talde parlamentarioei.

Baga, Disney multinazionalari eskaera sozialaren berri eman eta akordio batera iristea. Kataluniako Gobernuak hala egina du. Hitzarmenari esker, 2013tik zine aretoetan marrazki bizidunak katalanez eskaini dira. 21 film estreinatu dituzte eta denak katalogoan daude gaur egun.

Biga, agintariei legez arautzea eskatu diete. Haurren hizkuntza eskubideak bermatu beharra dagoela diote bultza-

tzaileek eta EAEko ekoiztetxeei exijitzen zaien bezala haurrentzako filmak euskaraz ere estreinatzea, kanpoko enpresei gauza bera eskatzea eraginkorra litzatekeela uste dute.

Higa, Espainiako Estatuan Ikus-entzunezko Komunikazioari buruzko Lege Orokorra tramitazioan dago eta ekimenaren bultzatzaileen ustez momentu aproposa da hizkuntza gutxituei kuotak jartzeko. Europako zuzentarauk dio plataforma digitaletan edukien %30ak Europar ekoiztutakoa izan behar duela. Espainiako lege aurreproiektuak berriz, proposatzen du %15 estatukoak izatea. Eskaera litzateke %15 horretatik erdia euskarazko, katalanezko eta galegozko ekoizpenentzat gordetzea.

ARAZO ASKOZ SAKONAGOA

Lehentasuna eman diote eskaera zehatzari, baina Donostiako euskaltzale eta guraso taldeak badaki ikus-entzunezkoen euskarazko kontsumoaren gaiak adar asko dituela eta erronka zabalagoari erantzun behar zaiola: euskara zine aretoetan ia ez dago, bikoizketa sektorea egoera kaskarrean dago, ETBren inguruko gogoeta falta da.

Euskarak tokirik ez duen eremu amaigabea begien aurrean zabaldu zaigu. Donostiako euskaltzale taldeak gogotsu jarraituko du eskakizunei oihartzuna ematen, baina argi dute agintari politikoek esku hartu behar dutela, euskal hiztunen hizkuntza eskubideak jokoan baitira. ●

BABESLETZA:

Hondarribia
euskaraz bizi

